

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کیمیای المکارم

جلد ۲

قال الإمام المهدی المنتظر:
إنا غير مهملين لمراعاتكم ولأناسين لذكركم
مانظر خود را از شما بر نمی گیریم (که به حال خود و با ناید) و فراموشتان نمی کنیم

يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ! مَسَّنَا وَأَهْلَنَا الضُّرُّ، وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُرْجَاةٍ، فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا، إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ

ای عزیز! ما با همه اهل بیت خود بر فقر و محنتی و بیچارگی گرفتار شدیم و با متاعی ناچیز و بی قدر به حضور تو آیدیم.
محببت فرما و به قدر احسانت نسبت به ما بفرزا، و از ما به صدقه دستگیری کن که خدا صدقش بخشدگان را نیکو پاداش می دهد.

سوره ی یوسف، آیه ۸۸

مکیال المکارم

فی فوائد الدعاء للقائم

مرحوم آیه الله سید محمد تقی موسوی اصفهانی
مترجم: سید مهدی حائری قزوینی

انتشارات محدث

نوبت چاپ: اول / زمستان ۱۳۹۷ / ۳۵۰۰ دوره
قطع: وزیری، ۵۲۰ صفحه
چاپخانه: نگین
صفحه اول: حمید مطمع
شابک جلد ۲: ۳-۷۱-۸۲۹۷-۹۶۴-۹۷۸

مراکز پخش

فروشگاه: قم، خ. صفاییه، کوی ۲۴ (مسلمان)، پ ۶۵
تلفن: ۰۲۵۳۷۷۳۷۱۰۲ - ۰۲۵۳۷۷۳۱۲۶۳
دفتر مرکزی: قم، خ. معلم، معلم ۱۰، فرعی اول، پ ۲۱
تلفن: ۰۲۵۳۷۷۳۷۷۹۲ - همراه: ۰۹۱۲۱۵۱۹۹۲۹
صندوق پستی: ۱۱۴۹-۳۷۱۳۵

اصفهانی، محمد تقی، ۱۳۶۲-۱۳۰۸

(مکیال المکارم فی فوائد الدعاء للقائم رحمه الله) فارسی

مکیال المکارم / نویسنده: محمد تقی موسوی اصفهانی؛

مترجم: مهدی حائری قزوینی. (ویراست)

ناشر: قم: محدث، ۱۳۹۷

شابک جلد ۱: ۶-۷۰-۸۲۹۷-۹۶۴-۹۷۸

شابک جلد ۲: ۳-۷۱-۸۲۹۷-۹۶۴-۹۷۸

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیما.

عنوان اصلی:

مکیال المکارم فی فوائد الدعاء للقائم رحمه الله

عنوان روی جلد:

مکیال المکارم در معرفت و ولایت امام زمان رحمه الله

کتابنامه.

۱. مهدویت - انتظار. ۲. دعاها. ۳. محمد بن حسن رحمه الله

امام دوازدهم، ۲۵۵ ق. . الف. حائری قزوینی، مهدی،

مترجم. ب. عنوان. ج. عنوان: مکیال المکارم فی فوائد

الدعاء للقائم رحمه الله. فارسی. د. عنوان: مکیال المکارم

معرفت و ولایت امام زمان رحمه الله

۳۹۷/۶۴۲

۸۰۵۲م ۱۶الف ۲۲۵

الف ۱۳۹۰

کتابخانه ی ملی ایران

۴۱۵۶۹-۸۳م

فهرست

سخن مترجم ۱۳

بخش ششم: اوقات و حالات تأکید شده برای دعا

۱- بعد از هر نماز واجب ۱۹

توضیح ۲۳

تتمه‌ای پُر سود ۲۵

۲- بعد از نماز ظهر ۲۶

۳- بعد از نماز عصر ۲۹

۴- بعد از نماز صبح ۳۱

۵- بعد از هر دو رکعت از نماز شب ۳۱

۶- در قنوت نمازها ۳۳

۷- در حال سجده ۵۰

۸- در سجده شکر ۵۱

۹- هر صبح و شام ۵۲

۱۰- آخرین ساعت از هر روز ۵۵

۱۱- روز پنج شنبه ۵۶

۱۲- شب جمعه ۵۷

۱۳- روز جمعه ۵۸

الف) بعد از نماز صبح ۵۸

ب) هنگام زوال ظهر ۵۹

- ج) هنگام رفتن به مسجد ۵۹
- د) بعد از نماز عصر ۶۰
- ه) در قنوت ظهر و نماز جمعه ۶۰
- و) در خطبه نماز جمعه ۶۰
- ز) آخرین ساعت روز جمعه ۶۰
- تکمیل ۶۲
- ۱۴- روز نوروز ۶۲
- ۱۵- روز عرفه ۶۲
- ۱۶- روز عید فطر ۶۳
- ۱۷- روز اضحی (تقریان) ۶۴
- ۱۸- روز دحو الارض (گشودن زمین) ۶۵
- ۱۹- روز عاشورا ۶۶
- ۲۰- شب نیمه شعبان ۶۷
- ۲۱- روز نیمه شعبان ۶۷
- ۲۲- تمام ماه رمضان ۶۸
- ۲۳- شب ششم ماه رمضان ۷۱
- ۲۴- روز هشتم ماه رمضان ۷۲
- ۲۵- شب دوازدهم ماه رمضان ۷۳
- ۲۶- روز سیزدهم ماه رمضان ۷۴
- ۲۷- روز هیجدهم و شب نوزدهم از همان ماه ۷۵
- ۲۸- روز بیست و یکم همان ماه ۷۵
- ۲۹- بعد از ذکر مصیبت سید الشهداء ﷺ ۷۹
- ۳۰- بعد از زیارت آن حضرت ﷺ ۷۹
- ۳۱- پس از گریستن از ترس خدای تعالی ۷۹
- ۳۲- پس از تجدید هر نعمت و زوال هر محنت ۸۰

- ۵
- ۸۰ ..... ۳۳- هنگام وارد شدن غم و اندوه
- ۸۱ ..... ۳۴- در سختیها و گرفتاریها
- ۸۱ ..... ۳۵- پس از نماز تسبیح
- ۸۱ ..... ۳۶- پیش از دعا برای خود و خانواده خود
- ۸۲ ..... ۳۷- روز غدیر
- ۸۳ ..... ۳۸- مطلق اوقات شریفه و شبها و روزهای متبرکه
- ۸۴ ..... ۳۹- هنگام حضور در مجلس مخالفین و غاصبین حقوق امامان
- ۸۵ ..... ۴۰- چهار روز مداومت به دعا برای فرج
- ۸۵ ..... ۴۱- ماه محرم
- ۸۶ ..... مکانهایی که دعا در آنها بیشتر تأیید شده
- ۸۶ ..... ۱- مسجد الحرام
- ۸۶ ..... ۲- عرفات
- ۸۷ ..... ۳- سرداب
- ۸۷ ..... ۴- جاهای منسوب به آن حضرت علیه السلام
- ۸۸ ..... ۵- حرم حضرت سید الشهداء علیه السلام
- ۸۸ ..... ۶- حرم مولایمان حضرت رضا علیه السلام
- ۸۹ ..... ۷- حرم عسکریین علیهم السلام
- ۸۹ ..... ۸- حرم هر یک از امامان علیهم السلام

بخش هفتم: چگونگی دعا برای تعجیل فرج امام عصر علیه السلام

- ۹۳ ..... مقصد اول
- ۱۰۷ ..... مقصد دوم: در چگونگی دعا برای تعجیل فرج و ظهور آن حضرت علیه السلام آشکارا یا به کنایه
- ۱۱۰ ..... مقصد سوم: در ذکر بعضی از دعاهای روایت شده از امامان معصوم علیهم السلام در این باره
- ۱۱۰ ..... ۱- دعای صلوات
- ۱۱۴ ..... ۲- دعای امام رضا علیه السلام

- ۳- دعای عصر غیبت ۱۲۵
- توجه ۱۳۲
- ۴- دعای قنوت ۱۳۲
- نماز دیگر ۱۳۴
- دعای قنوت ۱۳۶
- ۵- دعای ندبه ۱۴۶
- توضیح و دفع اشکال ۱۵۸
- توجه ۱۵۸
- ۶- دعای دیگر ۱۵۹

بخش هشتم: تکالیف بندگان نسبت به آن حضرت علیه السلام

- اول: تحصیل شناخت صفات و آداب و ویژگیهای آن جناب ۱۶۵
- توجه ۱۶۶
- دوم: رعایت ادب نسبت به یاد او ۱۷۱
- چند تذکر ۱۹۶
- سوم: از وظایف بندگان نسبت به آن حضرت علیه السلام محبت او به طور خاص ۱۹۷
- اول: عقل ۱۹۸
- دوم: نقل ۱۹۸
- چهارم: محبوب نمودن او در میان مردم ۲۰۱
- پنجم: انتظار فرج و ظهور آن حضرت علیه السلام ۲۰۱
- مبحث یکم: فضیلت انتظار، و ثواب منتظر، و انتظار پیغمبران و امامان نسبت به این امر ۲۰۲
- مبحث دوم: در وجوب انتظار حضرت قائم علیه السلام بر همه افراد ۲۱۱
- مبحث سوم: معنی انتظاری که در این اخبار به آن امر گردیده است ۲۱۴
- مبحث چهارم: آیا در انتظار قصد قربت شرط است یا نه؟ ۲۱۵
- مبحث پنجم: در بیان حکم ضد انتظار یعنی ناامیدی ۲۱۸

- ۲۲۴ ..... ششم: اظهار اشتیاق به دیدار آن بزرگوار.
- ۲۲۶ ..... هفتم: ذکر مناقب و فضایل آن حضرت.
- ۲۲۸ ..... هشتم: اندوهگین بودن مؤمن از فراق آن حضرت علیه السلام.
- ۲۳۰ ..... نهم: حضور در مجالس فضایل و مناقب آن حضرت علیه السلام.
- ۲۳۲ ..... دهم: تشبیه مجالس ذکر مناقب و فضایل آن حضرت علیه السلام.
- ۲۳۳ ..... یک مسئله فقهی
- ۲۳۳ ..... توجه و بیدار باش
- ۲۳۴ ..... یازدهم: و دوازدهم: سرودن و خواندن شعر در فضایل و مناقب آن حضرت علیه السلام.
- ۲۳۵ ..... سیزدهم: قیام هنگام یاد شدن نام یا القاب آن حضرت علیه السلام.
- چهاردهم و پانزدهم و شانزدهم: گریستن و گریانیدن و خود را به گریه کنندگان شبیه نمودن بر فراق آن حضرت علیه السلام.
- ۲۳۵ ..... حضرت علیه السلام
- ۲۳۹ ..... گریستن در فراق امام عصر علیه السلام
- ۲۴۵ ..... هفدهم: درخواست معرفت امام عصر علیه السلام از خداوند تعالی.
- ۲۴۶ ..... بیان و توضیح
- ۲۴۷ ..... هجدهم: تداوم درخواست معرفت آن حضرت علیه السلام.
- ۲۴۸ ..... نوزدهم: مداومت به خواندن دعای غریق
- ۲۴۹ ..... بیستم: دعا در زمان غیبت آن حضرت علیه السلام.
- ۲۵۰ ..... بیست و یکم: شناختن علامتهای ظهور آن حضرت علیه السلام.
- ۲۵۰ ..... دلیل عقل
- ۲۵۰ ..... دلیل نقل
- ۲۵۷ ..... تصدیق بعضی نشانه‌ها
- ۲۵۸ ..... بیست و دوم: تسلیم بودن و عجله نکردن
- ۲۵۸ ..... بخش اول: در بیان قسمتی از روایات رسیده از امامان علیهم السلام
- بخش دوم: در بیان گونه‌های عجله مذموم و آنچه از مفسد بر آن مترتب می‌شود، و اینکه سبب کفر و الحاد است
- ۲۶۵

- بیست و سوم: صدقه دادن به نیابت از آن حضرت علیه السلام ۲۷۳
- توجه و راهنمایی ۲۷۵
- بیست و چهارم: صدقه دادن به قصد سلامتی آن حضرت علیه السلام ۲۸۰
- بیست و پنجم و بیست و ششم: حج رفتن به نیابت از آن حضرت و فرستادن نایب که از طرف آن جناب حج کند ۲۸۱
- بیست و هفتم و هشتم: طواف بیت الله الحرام به نیابت از امام علیه السلام و نایب ساختن دیگری تا از طرف آن حضرت طواف نماید ۲۸۵
- بیست و نهم: زیارت مشاهده رسول خدا و ائمه معصومین علیهم السلام به نیابت از مولایمان صاحب الزمان علیه السلام ۲۸۶
- توجه ۲۸۷
- سی ام: استحباب اعزام نایب برای زیارت از سوی آن حضرت علیه السلام ۲۸۸
- سی و یکم: سعی در خدمت کردن به آن حضرت علیه السلام ۲۸۸
- چند نکته ۲۹۲
- سی و دوم: اهتمام ورزیدن به یاری آن جناب علیه السلام ۲۹۵
- توجه ۲۹۶
- سی و سوم: تصمیم قلبی بر یاری کردن آن جناب در زمان حضور و ظهور او علیه السلام ۲۹۷
- سی و چهارم: تجدید بیعت با آن حضرت علیه السلام بعد از فرائض؛ همه روزها و هر جمعه ۳۰۰
- مبحث اول: معنی بیعت در لغت و شرع ۳۰۰
- مبحث دوم: در حکم بیعت ۳۰۳
- تجدید بیعت در هر روز ۳۰۴
- دعای عهد ۳۰۵
- تجدید بیعت در هر جمعه ۳۰۸
- حکم بیعت به معنی دوم ۳۰۹
- روشنگری دیگری راجع به بیعت ۳۱۹
- سی و پنجم: صلوة آن حضرت علیه السلام به وسیله مال ۳۲۳

- ۳۲۶ ..... توضیح
- ۳۲۸ ..... دو نکته
- ۳۲۹ ..... سی و ششم: صلۀ شیعیان و دوستان صالح امامان علیهم السلام به وسیلۀ مال
- ۳۳۰ ..... سی و هفتم: خوشحال کردن مؤمنین
- ۳۳۱ ..... سی و هشتم: خیر خواهی برای آن حضرت علیه السلام
- ۳۳۳ ..... نوصیح و بیان
- ۳۳۶ ..... تتمۀ مطلب و تذکر
- ۳۳۷ ..... سی و نهم: زیارت کردن آن حضرت علیه السلام
- ۳۳۷ ..... چهلم: دیدار مؤمنین صالح و سلام کردن بر آنان
- ۳۳۷ ..... چهل و یکم: درود فرستادن بر آن حضرت علیه السلام
- ۳۴۰ ..... چهل و دوّم: هدیه کردن ثواب نماز به آن جناب صلی الله علیه و آله
- ۳۴۰ ..... چهل و سوم: هدیه نماز مخصوص
- ۳۴۱ ..... نماز هدیه به امیر المؤمنین علی علیه السلام
- ۳۴۲ ..... هدیه به فاطمه زهرا علیها السلام
- ۳۴۲ ..... هدیه به امام حسن علیه السلام
- ۳۴۲ ..... هدیه به امام حسین علیه السلام
- ۳۴۲ ..... هدیه به امام علی بن الحسین علیهما السلام
- ۳۴۲ ..... هدیه به امام محمد بن علی علیهما السلام
- ۳۴۳ ..... هدیه به امام جعفر بن محمد علیهما السلام
- ۳۴۳ ..... هدیه به امام موسی بن جعفر علیهما السلام
- ۳۴۲ ..... هدیه به امام رضا علی بن موسی علیهما السلام
- ۳۴۴ ..... هدیه به امام محمد بن علی و امام علی بن محمد و امام حسن بن علی علیهم السلام
- ۳۴۵ ..... چهل و چهارم: نماز هدیه به آن حضرت به گونه مخصوص در وقت معین
- ۳۴۶ ..... چهل و پنجم: اهداء قرائت قرآن به آن حضرت علیه السلام
- ۳۴۷ ..... چهل و ششم: توسل و طلب شفاعت از خداوند به وسیلۀ آن حضرت صلی الله علیه و آله

- ۳۴۸ ..... چهل و هفتم: دادخواهی و توجه نمودن و عرض حاجت بر آن حضرت علیه السلام
- ۳۵۰ ..... چهل و هشتم: دعوت کردن مردم به آن حضرت علیه السلام
- چهل و نهم: رعایت حقوق آن حضرت و مواظبت بر ادای آنها، و رعایت وظایف نسبت به آن بزرگوار علیه السلام
- ۳۵۹ .....
- ۳۶۰ ..... بیجاهم: خشوع دل هنگام یاد آن حضرت علیه السلام
- ۳۶۱ ..... پنجاه و یکم: عالم باید علمش را آشکار سازد
- ۳۶۱ ..... پنجاه و دوم: تقصیر کردن از اشرار و مخفی داشتن راز از اغیار
- ۳۶۷ ..... پنجاه و سوم: صبر کردن بر اذیت و تکذیب و سایر محنتها
- ۳۷۵ ..... پنجاه و چهارم: درخواست صبر از خدای تعالی
- ۳۷۷ ..... پنجاه و پنجم: سفارش یکدیگر به صبر در زمان غیبت حضرت قائم علیه السلام
- ۳۷۹ ..... پنجاه و ششم: پرهیز از مجالسی که نام آن حضرت علیه السلام در آنها مورد تمسخر باشد
- ۳۸۲ ..... پنجاه و هفتم: تظاهر با ستمگران و اهل باطل
- ۳۸۳ ..... پنجاه و هشتم: ناشناس ماندن و پرهیز از شهرت یافتن
- ۳۸۶ ..... پنجاه و نهم: تهذیب نفس
- ۳۸۶ ..... شصتم: اتفاق و اجتماع بر نصرت آن حضرت علیه السلام
- ۳۸۷ ..... شصت و یکم: متفق شدن بر توبه واقعی و بازگرداندن حقوق به صاحبان آنها
- ۳۸۷ ..... شصت و دوم و شصت و سوم: پیوسته به یاد آن حضرت بودن و به آتش عمل کردن
- ۳۸۹ ..... تذکر و راهنمایی
- ۳۹۲ ..... شصت و چهارم: دعا به درگاه الهی برای جلوگیری از نسیان یاد آن حضرت علیه السلام
- ۳۹۳ ..... شصت و پنجم: اینکه بدنت نسبت به آن جناب علیه السلام خاشع باشد
- ۳۹۴ ..... شصت و ششم: مقدم داشتن خواسته آن حضرت بر خواسته خود
- ۳۹۵ ..... شصت و هفتم: احترام کردن نزدیکان و منسوبین به آن حضرت علیه السلام
- ۳۹۶ ..... شصت و هشتم: بزرگداشت اماکنی که به قدوم آن حضرت علیه السلام زینت یافته اند
- ۳۹۶ ..... مبحث اول:
- ۳۹۹ ..... توجه و تحقیق در معنی فرموده امیرالمؤمنین علیه السلام: «ماییم شعائر و أصحاب»

- ۴۱۰ ..... میبحث دوم: در بیان چگونگی تعظیم آن مواقف و مشاهد.....
- ۴۱۳ ..... دنباله‌ای از بحث.....
- ۴۱۴ ..... شصت و نهم و هفتادم: وقت ظهور را تعیین نکردن و تکذیب وقتگذاران.....
- ۴۴۲ ..... دنباله‌ای از بحث در تأیید مطلب.....
- ۴۴۳ ..... هفتاد و یکم: تکذیب کردن مدعیان نیابت خاصه از آن حضرت علیه السلام در زمان غیبت کبری.....
- ۴۵۴ ..... دو نکته.....
- ۴۵۵ ..... هفتاد و دوم: درخواست دیدار آن حضرت با عافیت و ایمان.....
- ۴۶۸ ..... هفتاد و سوم: اقتدا کردن و ناسی جستن به اخلاق و اعمال آن حضرت علیه السلام.....
- ۴۷۶ ..... هفتاد و چهارم: حفظ زبان از غیر یاد خداوند و مانند آن.....
- ۴۹۵ ..... هفتاد و پنجم: نماز آن حضرت علیه السلام.....
- ۵۰۰ ..... هفتاد و ششم: گریستن در مصیبت مولایمان شهید مظلوم حضرت ابی عبدالله الحسین علیه السلام.....
- ۵۰۲ ..... هفتاد و هفتم: زیارت قبر مولایمان امام حسین علیه السلام.....
- ۵۰۴ ..... هفتاد و هشتم: بسیار لعنت کردن بر شیء اُمیه در اشکار و پنهان.....
- ۵۰۷ ..... هفتاد و نهم: اهتمام در ادای حقوق برادران دینی.....
- ۵۱۲ ..... هشتادم: مهیا کردن سلاح و اسب در انتظار ظهور آن جناب.....

سخن مترجم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَحْمَدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ سَيِّمًا مَوْلَانَا
صَاحِبِ الزَّمَانِ وَخَلِيفَةِ الرَّحْمَنِ الْحُجَّةِ بْنِ الْحَسَنِ رُوحِي لَهُ الْفِدَاءُ.

از روزی که خداوند، عالم و آدم را آفرید و به ممکنات جامه هستی پوشانید، قلم تکلیف در میان نهاد و آن را معیار آزمون خلائق قرار داد، تا هر کدام بهتر عمل کرد و خوبتر فرمان برد مقامش بالاتر رود و تقریب بیشتری باشد. در این هنگامه گذشت اعیان و گردش روزگار، در فراز و نشیبها و زیر و زبر شدن، در کشاکش مرگ و زندگی و جلوه های نور و ظلمت و جنگ و ستیز حق و باطل آدمی در بوته آزمایش قرار گرفته و پروردگار توانا این همه صحنه را برای ابتلا و امتحان او برپا فرموده است، تا انسان از استعداد های نهفته در وجود خویش بهره گیرد و مراتب معرفت را بیاماید، و مشمول رحمت مخصوص خداوند گردد. خداوند می فرماید: «الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا»؛ خدایی که مرگ و زندگی را آفرید تا شما بندگان را بیازماید که کدامیک از شما نیکوکارتر است. «وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ»؛ و من جن و انس را نیافریدم مگر برای اینکه مرا [به یکتایی] پرستش کنند. «وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ»؛ و این چنین در برابر هر پیغمبری دشمنی از شیطانهای انس و جن برانگیختیم.

پر واضح است که امتحان بدون تعلیم و توجیه قبلی نامعقول است، لذا خداوند حکیم، برای ارشاد و تعلیم افراد بشر پیغمبران و رسولان را برانگیخت و امامان را نصب فرمود و تمام ابزارهای تعلیم و تزکیه - از بشارت و انذار و حکمت و ... - را همراهشان ساخت، و چنین فرمود:

۲. سوره ذاریات، آیه ۵۶.

۱. سوره ملک، آیه ۲.

۳. سوره انعام، آیه ۱۱۲.

«وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ»^۱؛ همانا ما پیغمبران خود را با دلائل روشن و معجزات [به سوی خلق] فرستادیم و برایشان کتاب و میزان عدل نازل کردیم تا مردم به راستی و عدالت گریند.

البته خود معلمان و مربیان بشر نیز در معرض آزمایشها بوده‌اند و پس از انجام هر آزمون به مرتبه و مقام دیگری نایل می‌شدند، و گونه‌هایی از این ابتلاءها را در قرآن می‌خوانیم، از جمله: «وَلَقَدْ عَاهَدْنَا إِلَىٰ آدَمَ مِنْ قَبْلِ فَنَسَىٰ وَلَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا»^۲؛ و همانا ما با آدم عهدی بستیم و در آن عهد او را استوار و ثابت قدم نیافتیم. «وَ إِذَا بَتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَمَّهُنَّ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ آيَةً قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ»^۳؛ و به یاد آور هنگامی که خداوند ابراهیم را به امری چند امتحان فرمود و او همه را به جای آورد خدا بدو گفت من تو را به امامت خلق برگزینم عزم کردی این پیشوایی را به فرزندان من نیز عطا فرمایی؟ فرمود [آری اگر صالح و شایسته آن باشی] که عهد من هرگز به ستمکاران نخواهد رسید. و در مورد آزمایشهای ملتها و اُمتهای چنین آمده است: «أَحْسِبَ النَّاسَ أَنْ يَتْرَكُوا أَنْ يُقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ»^۴؛ آیا مردم چنین پنداشتند که به صرف این که گفتند ما ایمان آورده‌ایم رهایشان کنند و بر این دعوی هیچ امتحانشان ننمایند، و ما ممی که بیس از اینان بودند را به آزمایش و امتحان آوردیم تا خداوند دروغگویان را از راستگویان کاملاً معلوم سازد. «وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ»^۵؛ و البته شما را به گونه‌هایی از ترس و گرسنگی و نقصان اموال و نفوس و آفات زراعت بیازماییم.

متأسفانه تعداد اندکی از کاروان عظیم انسانها از آزمونها سر بلند بیرون آمدند، و هر چه پیغمبر از سوی خداوند برای هدایت مردم مبعوث شد او را استهزا نمودند و از تعلیم آن مربیان بزرگ کمتر بهره گرفتند، پیغمبران و پیغمبر زادگان را کشتند، و از پیروی آنان سر باز زدند و به سعادت و کمال خود پشت کردند. و از جمله امتحانهای بزرگ الهی برای عموم افراد بشر مسئله غیبت حضرت ولی عصر علیه السلام می‌باشد که از جهات مختلف امتحانها و آزمایشهایی در بر دارد، و هر کدام از افراد به فراخور استعداد و ظرفیت خویش مورد ابتلا و آزمایش قرار می‌گیرند.

۲. سوره طه، آیه ۱۵۵.

۱. سوره حدید، آیه ۲۵.

۴. سوره عنکبوت، آیه ۲.

۳. سوره بقره، آیه ۱۲۴.

۵. سوره بقره، آیه ۱۵۵.

حوادث و دگرگونی‌ها و فتنه‌ها و مکتبها و مذهبها و... انسانها را به حیرت می‌افکنند، و آزمونها برایشان پیش می‌آورند. در روایات به این آزمایشهای سخت تصریح شده و بزرگان دین مردم را از مردود شدن، در آنها بر حذر داشته‌اند. امامان بر حق علیهم‌السلام فرموده‌اند: «مردم غربال خواهند شد و جز تعداد بسیار اندکی از آن بیرون نخواهند ماند». «دین نگهداشتن در عصر غیبت بسان آتش سرخ در کف داشتن است». «روزگاری فرا خواهد رسید که از اسلام جز نامی و از قرآن جز نشانی باقی نماند». «مسجدهایشان آراسته و معمور ولی دلهایشان از ایمان تهی باشد». «شیعیان نیز با یکدیگر اختلاف کنند تا آنجا که بر روی هم آب دهان افکنند و همدیگر را تکفیر کنند». «باین وصف راه خلاصی از مهالک و خوب بیرون آمدن از امتحانها نیز از احادیث خاندان عصمت علیهم‌السلام به وضوح دیده می‌شود، و هیچ کس نمی‌تواند ادعا کند که ندانسته به ضلالت افتاده است.

ثقة الاسلام کلینی از فضل بن عمر روایت آورده که گفت: از حضرت امام صادق علیه‌السلام شنیدم که می‌فرمود: مبادا فاش کنید، به خدا قسم امام شما سالیانی از روزگار غایب خواهد ماند و شما در امتحان سخت واقع خواهید شد، تا اینکه درباره او حرفهای مختلف گفته می‌شود، مرده، کشته شده، در کدام وادی رفته است؟ البته دیدگان مؤمنین برای او گریان خواهد بود، و در آموح حوادث و ازگون خواهد شد همانطور که کشتی در آموح دریا را ازگون می‌شود، پس کسی نجات نمی‌یابد مگر آنکه خداوند از او پیمان گرفته و در دلش ایمان ثبت گردیده باشد و او را به روحی از جانب خود تأیید نموده باشد. و دوازده پرچم اشتباه‌انگیز بر پا خواهد شد که نمی‌دانند به کدام سوی رو کنند؛ راوی گوید: پس گریه کردم و گفتم: پس چه باید کرد؟ آن حضرت نگاه می‌کرد و خورشید افکند که به ایوان تابیده بود و فرمود: ای ابا عبد الله این آفتاب را می‌بینی؟ گفتم: بلی. فرمود: به خدا سوگند امر ما از آفتاب روشن تر است^۱. راه نجات از مهالک در زمان غیبت دعا کردن برای تعجیل فرج می‌باشد، که در آیات قرآن و روایات أدله و شواهد بسیاری بر آن هست، جمله: حضرت امام حسن عسکری علیه‌السلام به احمد بن اسحاق فرمودند: وَاللَّهِ لَيُغَيَّبَنَّ غَيْبَةً لَا يَنْجُو فِيهَا مِنَ الْهَلَاكِ إِلَّا مَنْ تَبَتَّهَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى التَّوَلِّ بِإِمَامَتِهِ وَوَقَّهَهُ [فِيهَا] لِلدُّعَاءِ بِتَعْجِيلِ فَرَجِهِ؛ به خدا سوگند [فرزندم مهدی] غیبت خواهد کرد غیبت کردنی که، در آن نجات نخواهد یافت مگر کسی که خدای تعالی او را بر اعتقاد به امامتش ثابت دارد، و به دعا کردن برای تعجیل فرجش توفیق دهد^۲.

و در توقیع شریفی از حضرت ولّی عصر علیه السلام آمده: و بسیار دعا کنید برای تعجیل فرج که همان فرج شماست^۱. و در روایات دیگر....

در این کتاب علاوه بر اینکه مطلب مورد بحث به طور گسترده و بی نظیری بررسی شده و با دلایل محکم و شواهد مُتَقَن اثبات و روشن گردیده، مطالب و مباحث بسیاری نیز مورد پژوهش و تحقیق قرار گرفته و مسائل جالبی در رشته‌های مختلف علوم و معارف، تحلیل و ترسیم شده است که نشانگر کثرت اطلاع و دقت نظر و صفای باطن مرحوم مؤلف بزرگوار کتاب می‌باشد. زبان من از حمد و ثناء و خامه از توصیف شکر و سپاس، و فکر از شمارش نعمتهای بی پایان خدای تعالی و الطاف و عنایات بی‌کران ولّی اعظمش مولانا حجة بن الحسن - روحی فداه - عاجز است که چنین سعادت بزرگی نصیبم دادند و توفیق ترجمه این اثر مهم به این حقیر و غلام درگاه حضرت صاحب الزمان علیه السلام روزی گردید. امید است این خدمت ناچیز را مولایم - که گردنم زیر بار منت اوست - از من بپذیرد و از درگاه خداوند خواهانم که تمام کارهایم را در جهت خدمت به آن حضرت قرار دهد. و نیز رجاء و ائق دارم که خوانندگان عزیز بر آن شوند که آن دستور بزرگ، یعنی دعا برای تعجیل فرج را به کار بندند و دیگران را نیز به انجام آن دلالت و ترغیب نمایند و مؤلف و مترجم و مصحح و بانی و ناشر را از دعای خیر فراموش نفرمایند.

شهر مقدّس قم - شعبان المعظم ۱۴۰۴ ه.ق.

سید مهلی حاری قزوینی